

Tema: Respektfuldt partnerskab

Læs bl.a. om
kampen for kvinders
ligestilling i Tanzania

Side 10-12

Mission er samarbejde for det fælles bedste

Tekst
Arngeir Langås,
generalsekretær

Ligeværdigt samarbejde er et kernetema i mission i dag. Men sådan har det ikke altid været. Under kolonitiden i Tanzania (1884-1961) var der kun få kristne, og uddannelsesniveauet var ikke højt. Missionærer fra Europa var kirkernes ledere, og den økonomiske magt var også i missionsselskaber som BDM's hænder.

I dag er det helt anderledes. Der er en halv milliard kristne i Afrika. Økonomisk klarer man sig selv. Mange er godt uddannet. Kirken har ikke brug for BDM. Alligevel ønsker man samarbejde i mission. Hvorfor? Begrundelsen er teologisk: Vi er lemmer på Kristi legeme. Vi hører sammen. I samarbejde kommer vi nærmere vores mål. Som er *Guds rige*.

Mon ikke denne visdom og etik findes i mange andre versioner? Et ægteskab bør være et fælles projekt med dialog og samarbejde i stedet for magtkamp og konflikt. I politik gælder det samme, hvor fokus bør være "det fælles bedste". Andre eksempler er andelsbevægelsen, foreningslivet og demokratiet selv. Også mellem religionerne praktiseres dette livssyn: Der samarbejdes på tværs af vores forskelle på lokalt, nationalt og globalt niveau, og det kaldes diapraksis. Fordi vi alle er mennesker og deler denne jord er åben samtale og konstruktivt samarbejde på tværs af forskelle godt og nødvendigt. Min PhD *Unity is Strength/Peace in Zanzibar* handler om netop det tema.

Den dybe og enkle teologiske begrundelse er i Joh 10.10: "Jeg er kommet, for at de skal have liv og have i overflod." Det er altså liv som er Jesu mission. Han kom for at frelse fra det livsødelæggende, for at vejlede til det gode, for at forsone alt liv. Den samme opgave overgiver han til os: "Som Faderen har sendt mig, sender jeg jer. Modtag Helligånden" (Joh 20.21).

Når vi følger Jesus, bærer vi vidnesbyrd om ham og bliver selv tegn på og medarbejdere i Gudsriget. Vi beder om og arbejder for, at Guds vilje skal ske, "i himmelen, således også på jorden." Ja, for ligesom Jesus bragte godt budskab, helbredte de syge og gav frihed til fanger, gør vi det også. Det er også derfor vi samarbejder for livets skyld, fordi det er del af Guds mission, ja, et vidnesbyrd om Jesus, hans åbenhed og lidenskab for liv. Det skrøbelige liv, der lever nu og som vi håber kan blomstre, mens det er her, og genoprettes, efter det er skadet eller dødt. Jesu død og opstandelse gør det muligt.

Wilson leder et hospital med mennesket i fokus

På Sikonge Mission Hospital bliver patienter behandlet som brødre og søstre, fortæller hospitalets generalsekretær Wilson Nkumba. Han besøger Danmark til Missionsfesten i maj.

Det er en generalsekretær med bred erfaring, der leder Sikonge Mission Hospital i Tanzania. Wilson Nkumba har stået i spidsen for hospitalet siden 2019. Forinden var han missionær i Surinam i Sydamerika i tre år, og før det tjente han som sognepræst i Brødrekirkens Tabora-region og studenterpræst ansat i Tanzanias Kristne Råd, *Christian Council of Tanzania - CCT*.

Wilson Nkumba underviser om menneskerettigheder, når et sundhedsteam rejser rundt i landsbyerne omkring Tabora. Foto: Svend Løbner

Wilson Nkumba er inviteret til BDM's Missionsfest i Christiansfeld søndag den 10. maj 2025 for at fortælle om arbejdet på hospitalet, der blev oprettet af Brødrekirkens missionærer i en hytte for omkring 103 år siden med en gammel dør som operationsbord og flyttekasser til medicinopbevaring.

At se patienterne som Guds børn

I dag er Sikonge Mission Hospital et moderne og velfungerende hospital med 135 sengepladser, et apotek og en klinik til ambulant behandling.

Alt sammen med patienten i fokus, fortæller Wilson Nkumba, der hver dag tager en runde på hospitalet for at høre, hvordan patienterne har det.

- Min passion er at se dem, som kommer ind på hospitalet, som mennesker, som Guds sønner og døtre skabt i Guds billede og lighed.

Der kommer mellem 40 og 50 patienter ind på hospitalet hver dag. Der er 6 læger og omkring 60 sygeplejersker ansat, fortæller generalsekretæren.

Omsorg og hurtig behandling

Hvordan sikrer du, at alle medarbejdere har det samme menneskesyn som dig?

- Vi fokuserer hele tiden på at vise omsorg og minder sundhedspersonalet om at være venlige og imødekommende over for patienter og pårørende, være ydmyge og vise barmhjertighed. Det er især vigtigt over for de mest sårbare patienter.

Tekster side 3-13
Svend Løbner

BDMnyt udgives af
Brødremenighedens Danske Mission

REDAKTION
Arngeir Langås, ansv. red.,
tlf. 3529 4820
Svend Løbner, redaktør,
tlf. 2870 7703
Signe Kruse

OPLAG
1.900
Udkommer:
Feb. • maj • sept. • nov.
ISSN 0901 • 330X

TRYK
Øko-Tryk, Skjern

LAYOUT
Helle Høeg

Brødremenighedens Danske Mission
Nørregade 14,
6070 Christiansfeld
tlf. 3529 4820
Hjemmeside: www.bdm-dk.dk
E-mail: bdm@bdm-dk.dk

Gaver kan indbetales på:
MobilePay 36945
Bank 0994 – 4672131928
Giro 4006666

Formand
Jørgen Bøytler
tlf. 7456 1420

Generalsekretær
Arngeir Langås
tlf. 3529 4820

Leder, Adventsstjerner
Carsten Winther
Kundeservice: tlf. 2599 7663

Forretningsudvikler for
Adventsstjerner (50%)
Marie Louise Rahbek Christiansen
tlf. 3529 4820

Administrations- og økonomichef
Lars Møllerup-Degn
tlf. 3529 4820

Ungdomssekretær
Signe Kruse
tlf. 4217 5149

FORSIDEFOTO
På ægteskabsseminarer i Tanzania,
lærer parrene at løse konflikter og
samarbejde til gavn for deres børn,
kirke og lokalsamfund.
Foto: Svend Løbner

Læs alle artikler i fuld længde på
www.bdm-dk.dk

Læs hele artiklen på
[www.bdm-dk.dk/
wilson](http://www.bdm-dk.dk/wilson)

Elona er præstens højre hånd

Elona Mandro arbejder tæt sammen med præst Dena Fortuzi i Brødrekirken i Albanien, hvor hun både er administrator og børne- og ungdomsleder.

Elona Mandro er en yderst værdifuld medarbejder for både ledelsen og menigheden. Hun er kreativ, ydmyg, pålidelig og stræber altid efter at give sit allerbedste, selv bag kulisserne, hvor hendes arbejde ofte går ubemærket hen.

Sådan lyder det flotte skudsmål fra præsten i Brødrekirken i Albanien om hendes nærmeste medarbejder. Dena Fortuzi har ansvar for seks menigheder i et område på størrelse med Jylland – så Elona gør en verden til forskel.

- Jeg hjælper og støtter Dena og nyder at rejse med hende på besøg i de mange menigheder, fortæller Elona.

Brødrekirken i Albanien begyndte i 1991 som små børneklubber og har siden udviklet sig til et omfattende åndeligt og socialt arbejde i hovedstaden Tirana og byerne Lezhë, Burrel, Bathore, Elbasan og Pogradec, hvor kirken også har et konferencecenter.

Engelsklærer med flair for tal

Elona Mandro fortæller sin historie:

- Jeg kom ind i kirken i 2004, fordi min søster gik til engelskundervisning dér. Hun tog mig også med til påskegudstjeneste, og siden den dag har jeg været en del af kirken som medlem. I 2007 søgte kirken en person til at arbejde på kontoret – og så foreslog jeg, at jeg kunne være den person.

Det viste sig hurtigt, at der ventede Elona en bred vifte af opgaver. I dag er hun både administrator og leder af kirkens børne- og ungdomsarbejde i de seks menigheder. Bag sig har hun en læreruddannelse med hovedfag i engelsk. Hun har desuden studeret græsk, italiensk og spansk.

Men matematik var ikke lige hendes fag, indrømmer hun.

- Nej, men jeg har lært at mestre det. Nu er det helt naturligt for mig at føre regnskab. Jeg håndterer tal hver eneste dag. Det er mit job. Men det er ikke det, der tilfredsstiller mig. Det gør det til gengæld at arbejde med børn og unge.

”Vi forstår hinanden med et blik”

Dena roser dog hendes administrative evner:

- Elona har en ægte passion for den administrative og organisatoriske side af tjenesten. Hun håndterer trofast mange praktiske detaljer og kommunikerer ofte med ledere fra andre menigheder

og sikrer, at deres ønsker bliver hørt og imødekommet med omhu og professionalisme.

Også på kontoret i Tirana er samarbejdet unikt, fortæller Dena Fortuzi:

- Vi arbejder meget harmonisk sammen. Ofte er ord ikke engang nødvendige; vi forstår hinanden med et blik. Og hvis vi er uenige om visse spørgsmål, lykkes det altid på en eller anden måde at finde en løsning med et smil.

Elona er for nylig blevet mor til en lille pige, og selv om hun lige nu er på barselsorlov, fortsætter hun med ”at tjene med dedikation og villighed til at hjælpe, når der er behov for det,” fortæller Dena.

Vigtigt at børn føler sig trygge

Elona Mandro fortæller, at hun ud over arbejdet på kontoret nyder at rejse med Dena til menighederne for at hjælpe til i børne- og ungdomsarbejdet.

- Jeg fortæller dem bibelhistorier og tegner, maler og leger med dem for at skabe nærhed og et miljø, hvor de trives og føler sig trygge. Jeg kan lide at arbejde med børn og unge, fordi de er så ivrige efter at lære.

I hovedkirken i Tirana er det dog svært at samle de unge.

- De unge har mange distraktioner her i Tirana, hvor det er mere attraktivt for dem at gå på café end at komme i kirke. Vi viser nogle gange film i kirken, så det ikke er bibelstudier hele tiden.

Søger at fastholde de unge i Albanien

Faktisk drømmer mange unge om helt at forlade landet og opbygge en tilværelse andetsteds i Europa, fortæller Elona.

- Mange unge er drømmere. De tror, at de nemt kan finde et arbejde og blive rige udenlands. De tror at kommende generationer vil arbejde mindre og blive rigere. Virkeligheden er bare at mange bliver sendt tilbage til Albanien igen.

”Bliv hjemme og opbyg jeres land!”

- Jeg har lige talt med en ung kvinde, som er blevet deporteret tre gange i alt fra hhv. Tyskland og Frankrig. Det fortæller jeg til de unge og spørger: ”Synes I ikke, det er et tegn fra Gud om, at I skal blive hjemme i jeres land og etablere jer her, slå rod og finde noget at lave? Selv om det er hårdt, vil I føle jer stolte over det, I udretter!”

Elona Mandro rejser med Dena Fortuzi til seks menigheder i Albanien, hvor hun især tager sig af børn og unge.

Chantal kæmper for menneskerettigheder i kirke og samfund

For Chantal Bakamiriza går hjem, kirke, lokalsamfund og Burundis udvikling op i en højere enhed. For en kulturændring i familierne vil smitte af på hele samfundet.

Chantal Bakamiriza er menneskerettighedsforkæmper. Hun arbejder som generalsekretær i Burundis nationale institut for menneskerettigheder. Samtidig leder hun Brødrekirken i Burundis arbejde blandt børn, unge og voksne kvinder. Og så er hun ved at starte en særlig afdeling for teenagere i kirken.

Så hun er en travl kvinde, der også som hustru og mor tager sig af hus og hjem. For sådan er traditionerne. Burundi går officielt ind for ligestilling. Men i praksis arbejder kvinder hårdt med dyrkning, madlavning, ja, alt hvad der hører under det hjemlige domæne.

Mere ligestilling på hjemmefronten

Men hjemme hos Chantal er kulturen under forandring. Helt nede i det lavpraktiske har hun lært sine fire børn at lave mad, både drengene og pigerne. Begge køn har ansvar for familiens opretholdelse.

For selv om Chantal nu i 15 år har besat vigtige poster i det burundiske samfund – først valgt af Burundis parlament som regional repræsentant og senere kommissær i Den Afrikanske Kommission for Menneskerettigheder og senere generalsekretær for Burundis Nationale Institut for Menneskerettigheder – så begynder kulturændringen i familien for siden at sprede sig i hele samfundet. Som hun siger:

- Gode familier skaber gode kirker, et godt lokalsamfund og et godt land. Når du arbejder på din families trivsel og udvikling, bidrager du også til at opbygge lokalsamfundet. Og dermed er du med til at udvikle hele landet.

Det er en menneskeret at have det godt

Trivsel er et nøgleord for Chantal Bakamiriza:

- Alle vores menneskerettighedsudfordringer bunder i det samme problem: fattigdom. Fattigdom går ud over menneskers velbefindende. Og den allerførste menneskerettighed er retten til at trives og have det godt.

På den baggrund demonstrerede burundiere mod korruption i 2015, fortæller Chantal.

- Mange menneskerettighedsforkæmpere flygtede ud af landet, og dem prøver vi nu at invitere tilbage, for at vi sammen kan finde løsninger på landets problemer. Vi mærker stadig konsekvenserne af konflikten for 10 år siden. Folk er stadig utilfredse, og oprøret ulmer. Men regeringen prøver nu at imødegå fattigdommen ved sammen med bankerne at give kredit til fattige og sårbare familier og støtte unges uddannelse og udvikling.

Klimaforandringer og krigsflygtninge

Men der er også eksterne udfordringer. Chantal Bakamiriza nævner blandt andet klimaforandringerne.

- Fordi vandstanden stiger i Tanganyikasøen, bliver folks huse oversvømmet. Myndighederne er nødt til at støtte de mange mennesker, det går ud over. Derfor beder vi organisationer om at hjælpe os. Der er brug for både hjælp til de fordrevne og vejledning i hvordan familierne kan beskytte deres hjem mod oversvømmelser.

Samtidig husede Burundi omkring 20.000 flygtninge fra DR Congo allerede inden de seneste kampe mellem M23 og den congolesiske regeringshær i efteråret. Nu er antal congoflygtninge oppe på 85.000.

Vil gøre teenagere til gode rollemodeller

At kæmpe for ligestilling og menneskerettigheder som hustru, mor, kirkeleder og generalsekretær kan alt sammen virke som en dråbe i havet. På den anden side består havet jo af dråber. Og helt nede i det nære hverdagsliv, kæmper Chantal for at give mennesker et værdigt liv.

Chantal og hendes mand, der er skoleinspektør, har foruden deres egne to børn taget sig af to forældreløse børn. Den ene var to år gammel og den anden fire, da de kom ind i familien. Nu går de begge på universitet. Deres egne børn er 14 og 17 år og går i gymnasiet.

- Det giver rigtig meget mening at hjælpe andre mennesker. Derfor er jeg engageret i Brødrekirken, hvor jeg er ved at oprette en teenageafdeling for at lære de unge at udleve deres kristendom i relation til deres kammerater. Jeg vil lære dem at være gode rollemodeller, værne om menneskerettighederne og beskytte andre mennesker som søstre og brødre. Det er min drøm.

Familier opbygger kirke og samfund

Og så er vi tilbage ved familiens betydning. Kirken består af familier, der lever kristenlivet ud i skole, hjem og arbejdsplads.

- Folk er jo ikke i kirke hele tiden. De bruger mest tid i familien. Hvis familien ikke fungerer, fungerer kirken heller ikke. Men når de kristne værdier kommer til udtryk i hjemmene, bidrager gode gerninger til at opbygge både kirke og samfund.

Men hvad gør kirken for at hjælpe de familier, der har det svært?

- Vi har et program, vi kalder Adam og Eva, hvor

vi mødes til bøn og samtale hver tirsdag og torsdag. Når vi identificerer familier, der har det svært, besøger vi dem og viser dem en anden adfærd. Vi viser dem, at vi er venner, brødre og søstre, og at skal hjælpe hinanden. Og efter nogle besøg ser vi, at de ændrer holdning og væremåde.

Chantal Bakamiriza fortæller om arbejdet i Burundi ved Missionsfesten i 2025.
Foto: Svend Løbner

Kirken styrkes af kvinder i ledelse

Uden kvinder i ledelse går kirken glip af en vigtig ressource, mener Matilda Ndobesi, der som leder af kvindeafdelingen i Brødrekirken i Rukwa-provinsen styrker kvinders selvværd og udfordrer kirken til at invitere flere kvinder ind i ledelse og præstegerning.

L ighed har trange kår i traditionelle samfund. Tanzania er ingen undtagelse. Det handler om mere end roller; det handler om magt og medbestemmelse. I Tanzania helt fra hvilke afgrøder, der dyrkes på familiens mark, til hvordan kirken ledes. Jo, kvinder kan lede søndagsskolen, undervise kristendomsklassen i grundskolen og for nogles vedkommende prædike i gudstjenesten. Men der er ikke kvinder med i kirkens ledelse. Og dermed mister kirken et vigtigt perspektiv fra over halvdele af kirkens medlemmer.

Matilda Ndobesi

Men forandring er på vej... Det fortæller Matilda Ndobesi, der leder Brødre-kirkens kvindeafdeling i Tanzanias Rukwa-provins. - Flere og flere kvinder bliver evangelister, og vi har nu en kvindelig lærer på *Mlimani Theological College*. Nu ønsker vi blot at kvinderne også kommer med i ledelserne og får mulighed for at præge dagsordenen. Rukwa er bagud som den eneste provins i Tanzania, som ikke har kvinder i ledelse, siger hun.

”Vi giver kvinderne mod til at tjene” Det er op ad bakke at forandre hierarki til netværk, kommando til samarbejde - også herhjemme. Derfor må man arbejde langsigtet og målrettet. Og det gør Matilda og hendes medarbejdere. - Vi styrker kvinderne, så de står ved sig selv. Og viser omverdenen, at kvinder sagtens kan bære et ansvar, prædike og løse vanskelige opgaver. Vi giver kvinderne mod til at tjene. For det kniber netop med modet, fortæller hun. Flere kvinder er begyndt at læse teologi, men: - Når hun kommer tilbage fra studierne, er det ofte mænd, der bliver valgt til præster. Og hvis de så heller ikke bliver antaget som evangelister,

mister de modet. Derfor handler kvindearbejdet først og fremmest om at styrke kvindernes selvværd, fortæller Matilda Ndobesi, der har ledet kvindeafdelingen siden 2021.

En udfordring at få kvinder i ledelse I begyndelsen var det svært at samle kvinderne, men nu er det lykkedes at samle op mod 100 kvindeledere i hvert provsti.

- Vores mål er at styrke kvinderne og hjælpe dem med at finde ind i deres roller i menighederne, fastslår hun. Det er udfordring at få kvinder ind i kirkens ledelse. Det kræver nemlig en ændring af den patriarkalske struktur, som præger traditionelle samfund.

Ifølge *The African Women Inclusion Index 2025* er der langt igen før kvinder bliver 100 procent ligestillet med mænd. Selv om der er en fremgang på 7,9 procent fra 2011 til 2022, så afrikanske kvinder er 53,5 procent ligestillet, vil det med samme hastighed vare over 130 år, inden afrikanske kvinder er fuldt ligestillet. I Tanzania er kvinder samlet set 59,5 procent

ligestillet. I ledelse er de 73 procent ligestillet, mens finansiell inklusion ligger helt nede på 27,7 procent (Kilde: Acetforafrica.org).

Indflydelse gennem det gode eksempel Det er som regel mændene, der bestemmer, hvad der skal dyrkes på markerne, fortæller Matilda Ndobesi. Derfor undervises kvinderne i at dyrke effektivt, så de kan demonstrere deres kunnen og dermed få indflydelse på dyrkningen derhjemme. - Når mændene ser effekten af deres koners nye dyrkningsmetoder i små køkkenhaver, får kvinderne lov til at stå for dyrkningen af markerne sammen med deres mænd, fortæller Matilda Ndobesi.

Undervisningen kommer vidt omkring på de fem dage kvindeseminarerne varer: - Vi underviser dem om jordbund, gødning og såning og om næringsstofferne i de forskellige afgrøder. Samtidig bevidstgør vi kvinderne, så de ikke bliver snydt af deres mænd. I nogle tilfælde kan mænd fjerne familiens ejendele fra hjemmet og selv forlade hjemmet og lade kvinderne alene om at passe børnene. Her kan vi hjælpe med rådgivning og - hvis nødvendigt - kontakte advokat og myndigheder for at sikre kvindens rettigheder. ▶

Matilda Ndobesi holder kvindeseminarer over hele Rukwa-provinsen. Her får kvinder selvværd og inspiration til at tage ansvar og lede i kirken. Foto: BDM

► **Flere piger vil læse videre**

Viden er afgørende. Derfor er det vigtigt at inspirere unge piger til at fortsætte med at studere efter grundskolen, fortæller Matilda Ndobesi:

- I vores kultur er det drengene, der får mulighed for at læse videre, mens pigerne forventes at blive gift. Men på grund af vores indsats er det nu mange piger og kvinder som ønsker at videreuddanne sig. I samarbejde med myndigheder og politi er vi også med til at forhindre for tidlige ægteskaber og sikre, at unge piger får mulighed for at fortsætte i skolen.
- Et andet mål er at udruste kvinderne til at arbejde i kirken. Det er jo flest mænd, der er engageret i kirken. Det er mændene, der sidder i menighedsrådet, er sekretærer, kasserere osv. Så kvindernes tanker og bidrag kommer slet ikke ind i billedet.
- Vi arbejder på at få kvinder ind i sogne-, provsti- eller provinsledelse, men ude i menighederne og de små fællesskaber er der endnu ikke oprettet en struktur, der sikrer at kvinder kan blive valgt ind. Derfor har vi fra afdelingen skrevet ud til menighederne, at de skal sikre, at også kvinderne

kan blive valgt ind og i det hele taget sørge for, at kvinder medvirker i menighederne. Det er begyndt at ske så småt, men vi mangler stadig at se kvinder blive ledere og præster.

Kvinder øjner muligheder

Igen begynder ligestillingen med at kvinderne selv får mod til at tjene og lede. Og her er der heldigvis fremskridt:

- Kvinderne er begyndt at kunne se sig selv som præster. I begyndelsen afviste de tanken. ”Det er ikke vores rolle,” sagde de: ”Vi skal tage os af vores børn.” Så inviterede vi kvindelige præster fra andre provinser. De bragte megen glæde med sig, og vores kvinder kan nu øjne mulighed for, at også de kan stile efter præstegerningen.
- Vi er meget taknemmelige til BDM for at støtte os økonomisk, så vi har kunnet afholde møder for kvinderne i provinsen. BDM har også fra 2024 støttet, at præsternes koner kunne være med ved præsteseminarerne. Det vil vi gerne sige tak for.

Matilda Ndobesi underviser en gruppe kvinder og mænd om ligeværdigt samarbejde i kirken. Foto: Svend Løbner

Brødremenigheden bygger bro – helt fra begyndelsen

BDM’s formand Jørgen Bøytler fortæller om fælleskirkeligt arbejde i ny podcast.

I en ny podcast interviewer vi BDM’s formand Jørgen Bøytler om hans møde med Pave Leo 14 ved dennes indsættelse til pave den 18. maj 2025. Det bliver også til en samtale om økumeni og religionsmøde, dvs. om samarbejde med andre kirker og mødet med andre religioner. Økumeni kommer af det græske ord *Oikos*, som betyder hus. Økumeni er derfor en opfattelse af, at alle kirker tilhører det samme hus, at vi er alle kristne, indleder Jørgen Bøytler.

- Det er et begreb, som eksisteret i mange århundreder, hvis ikke to årtusinder, og som især blev kendt i forbindelse med den store missionskonference i Edinburgh i 1910, hvor der for første gang var kirkeledere samlet fra en lang række europæiske kirkesamfund, og hvor de var enige om at lægge en fælles missionsstrategi.

Brødremenighedens dna

Går vi tilbage i Brødremenighedens historie, så var den første oprindelige brødrekirke, som startede i 1457, en kirke, der så sig selv som brobygger mellem de forskellige reformationer i 1500-tallet, fortsætter BDM-formanden.

- De sagde: ”Hvorfor modarbejder vi hinanden?” Og det er jo også det spørgsmål, der tit i dag stilles i det økumeniske rum. ”Hvad med, om vi arbejder sammen uden at føle, at vi nu skal skifte identitet eller blive ens?” For det er ikke det, der ligger i

økumeni. Vi er kristne. Det er det vigtige. Og så er vi børn af forskellige traditioner, hvor vægtlæggelserne er forskellige.

Fælles tro på Jesus Kristus

Brødremenigheden er økumenisk sindet, pointerer Jørgen Bøytler, for i kirken er der mennesker fra forskellige kirkelige traditioner.

- Der er nogle med luthersk baggrund, nogle med reformert baggrund osv. Det skyldes, at vi fra starten opstod ud fra forskellige kirketraditioner. Og det, vi er fælles om, er troen på Jesus Kristus.

Og i forhold til andre religioner er vi tydelige omkring, at ”Jesus Kristus døde for dig. Tror du det?”, fortsætter Jørgen Bøytler i podcasten.

Og i dialog med den anderledetænkende, bliver man måske også mere grundfæstet i sin egen tro?

- Man bliver grundfæstet i sin egen tro og holdning, men man lærer også at forstå, hvorfor andre kan have en anden tro og andre holdninger.

Hvor kommer mission så ind henne? Ved at ”jeg må leve et liv, hvor jeg forhåbentlig indimellem kan være vidne om Kristus til dem, jeg møder,” konkluderer Jørgen Bøytler.

Jørgen Bøytler

Lyt til podcasten ”Jørgen Bøytler om Paven, økumeni og religionsmøde” på www.bdm-dk.dk/podcast

Biskop: Respekt for mennesker er mission

Biskop Marianne Christiansen er kendt for sit økumeniske og tværreligiøse engagement. Mødet med det anderledes afklarer ens eget ståsted og identitet, fortæller hun.

Forfatteren Martin A. Hansen fortæller i novellen *Høstgildet* om en forfærdelig ulykke, hvor et ungt menneske bliver drukket ihjel af kammeraterne. Præsten ved ikke, hvad han skal sige, og han tør ikke gå derhen, fordi han intet kan stille op. Det er så gudsforladt, så meningsløst.

Men så pakker hans kone en kurv med noget hjælp til familien og siger: ”Så har du noget at komme med, og måske finder du mere i kurven, end du er klar over!”

Præsten gik hen med kurven, og så opstår samtalen, hvor han både kan spørge og lytte.

Biskop Marianne Christiansen fortæller historien i en BDM-podcast som eksempel på, at ord og omsorg altid er uløseligt forbundet i formidling af evangeliet.

- Diakoni og mission hænger sammen. I det hele taget er det altid forbundet i respektfuld mission. Respekten er jo i sig selv mission.

Folkekirken har oplysningspligt

Marianne Christiansen er cand.theol. og cand.phil. i musikvidenskab. Og så har hun en master i konfliktmægling.

Hvad med den store konflikt, som hele tiden dukker op politisk i forhold til islam og muslimer?

- Som evangelisk luthersk biskop minder jeg altid mig selv om, at folkekirken er født ud af religionsfriheden. Folkekirken ophørte med at være

statskirke ved grundloven i 1849. Og det giver os i mine øjne en særlig forpligtelse til at danne rum og mødeflader for mennesker af anden eller ingen religion.

- Religionsmødet er for mig personligt, men også kirkeligt, en berigelse, fordi vi her møder andre syn, andre erfaringer, andre trosudtryk, som dels kan gøre os klogere på os selv, og dels altid lader os trænge dybere ind i det menneskelige: vores længsel efter Gud og vores måder at erfare Gud på i vores tilværelse. Derfor mener jeg, at trossamfundene - og i særdeleshed Folkekirken - har en oplysningsforpligtelse.

Et tab uden andre religioner

Begrebet mission er vel i virkeligheden oplysning, ikke?

- For mig er den grundlæggende mission at præsentere og repræsentere kristendommen. Altså at være sendt af kærlighed til Gud og medmennesket. Vi er sendt med forkyndelsen af Jesus Kristus som den kilde, hvorfra vi henter kræfterne og synet på Gud, som er den kærlighed, vi er sendt med.

- Jeg sad ved siden af overrabbiner Jäir Melchior ved en debat, da han spurgte: ”Vil du gerne omvende mig?” Her må jeg sige, at det ville være et tab, hvis vi ikke havde den jødiske menighed. Det ville også være et tab, hvis der ikke var en islamisk tolkning. Samtidig vil jeg gerne dele evangeliet og tænke: ”Hvis jeg var dig, så ville jeg gerne se Jesus

som Guds åbenbaring!” Men det gør overrabbieren ikke, og det er ikke mig, der skal få ham til det. Det er Helligåndens opgave, hvis det er. Det er ikke min opgave at tvinge nogen.

Jesus Kristus er centrum

Risikerer vi ikke at udvande kristendommen? Ja, hvad er det umistelige, som vi ikke må give køb på?

- Det korte svar er den grundlæggende bekendelse, at Jesus er Herre. Vi søger sandheden i Jesus, i hans liv, død og opstandelse, i hans forkyndelse. Og så længe vi søger den der, og derudaf møder andre mennesker – som Jesus jo var rigtig god til - så er der ingen grund til frygt for at udvande kristendommen.

Hvordan bevarer jeg min egen identitet som kristen, og hvordan er jeg samtidig venlig og imødekommende overfor den anderledes troende?

- De to ting er jo det samme. Fordi din identitet

som kristen er, at du møder den anden med respekt og kærlighed. Så det kan ikke blive modsætninger. Jeg tror nemlig, at det er i mødet med andre, at det netop bliver mere klart.

Mission er kærlighed til medmennesket

Hvordan præsenterer vi Kristus som det gode, glade budskab i en helt anden kontekst end den danske?

- Ofte bliver evangeliet forkyndt gennem det kristne vidnesbyrd, altså den måde, hvorpå kristne hjælper deres medmennesker i samfundet. Evangeliet bliver virkeliggjort i kærlighed til medmennesket, så næstekærlighed ikke blot er et ord, men også handling.

- Jeg mener, det er umuligt at forkynde, at Gud er kærlighed, og at Kristus har forløst os, hvis vi gør det på en tvungen og ukærlig måde. Og det er ikke fordi handlingen er et middel til missionen, men fordi handlingen er selve missionen.

”Din identitet som kristen er, at du møder den anden med respekt og kærlighed,” siger biskop Marianne Christiansen i en podcast om samarbejde over grænser. Foto: Lene Esthava, Haderslev Stift.

Lyt til podcasten ”Marianne Christiansen om samarbejde over grænser” på www.bdm-dk.dk/podcast.

Parate til at tage fat i Tanzania

Efter syv travle år i Kipili er Janice og Mads Jakobsen parate til at tage fat på et nyt missionsarbejde i Mwanza.

I Kipili har de haft succes med en serie ægteskabsseminarer, der har styrket præster og evangelister og deres ægtefæller og familier. Desuden har de tilset arbejdet med bibelskole, børnehjem, systole og tømrerskole i Sumbawanga. I oktober flyttede de til Mwanza ved	Victoriasøen. - Her viste distriktspræsten Elias Mlewa og hans kone, Subira, der også er præst, os rundt i flere brødre-menigheder. Det gav os de første indtryk af distriktet, fortæller Janice. Fra december 2025 til begyndelsen	af februar har parret besøgt en række kirker, foreninger og skoler herhjemme for at fortælle om arbejdet. Og nu er de så tilbage i Mwanza, parate til at tage fat.
---	---	---

Håb til næste generation

Gennem undervisning, diakoni og forkyndelse får mennesker tro på en bedre fremtid.

I DR Congo og Tanzania får forældre-løse børn en tryk opvækst. På Vestbred-den og i Tanzania får unge muligheder for uddannelse. I Albanien og Tanzania får syge og fattige hjælp og behandling. Du kan være med. Spred evangeliets lys ved at betænke BDM i dit testa-mente.	BDM tilbyder rådgivning og dækker advokatombkostningerne ved oprettelse af testamente. Og fordi, BDM er fritaget for arveafgift, går hele beløbet direkte til missionsarbejdet. Find mere information i vedlagte folder og på www.bdm-dk.dk/arv .
---	---

Vær med til at bære missionen

Vil du nå flere mennesker med evange-liet til det hele menneske? Som medlem er du med til at bære arbejdet, du får indflydelse gennem stemmeret på ge-neralforsamlingen, og du viser udadtil, at BDM's mission til hele mennesket er vigtig. Det koster kun 150 kr. om året, og kun 75 kr. for unge.

Bliv medlem i dag på www.bdm-dk.dk/bliv-medlem/

Foredrag inspirerer til mission

Nogle gange er en nyhed bare så god, at man ikke kan lade være med at fortælle den til andre. Sådan har vi det i BDM, og derfor kommer vi gerne ud og for-tæller om arbejdet i Albanien, Burundi, DR Congo, Tanzania og på Vestbred-den.

Bestil et foredrag hos Arngeir Langås på al@bdm-dk.dk

Bed med os

Vi er sammen i Guds mission. Gud har det store overblik, men vil gerne involvere os. Nogle er kaldet til at rejse ud. Andre til at støtte op. Alle er kaldet til at bede for arbejdet. BDM har derfor lagt en bedeliste til inspiration på vores hjemmeside.

Hent bedelisten på www.bdm-dk.dk/bedeliste2026

Modtag gratis nyhedsbrev

Modtag BDM's nyhedsmail "Senneps-kornet". Her tager vi vores læsere med på en rejse fra det evangeliserende arbejde i fattige landsbyer omkring Tan-ganyikasøen, til børnehjemmene i Uvira og Sumbawanga, og videre indsatser, der bringer sundhed og forbedrede levevilkår i Østafrika.

Tilmeld dig på www.bdm-dk.dk/nyhedsbrev/

BDMU:

'At samarbejde i øjenhøjde'

Som volontør i Tanzania lærte 22-årige Andreas Tindbæk Lunderskov, at respektfuldt samarbejde handler om at dele viden, ansvar og læring ligeværdigt.

Én ting er at som turist rejse rundt for at opleve forskellige kulturer lidt på overfladen. Noget helt andet er at møde mennesker i øjenhøjde og samarbejde om fælles projekter. Her er man nødt til at respek-tere de forskelle, der er mellem os, og bruge dem konstruktivt til at løse en given opgave.
Det oplevede og lærte jeg sammen med min medvolontør Noa Langås på snedkerskolen i Sum-bawanga.

Lærte drengene godt at kende
En særlig form for samarbejde oplevede jeg i forbindelse med vores engelskundervisning på snedkerskolen. Her går 16 drenge, som gennem projektet får mulighed for at tage en uddannelse, selv om de ikke har haft det nemt i skolen. Vores opgave var at undervise dem i engelsk to gange om ugen.
Gennem undervisningen lærte vi drengene godt at kende. De dage, hvor vi ikke underviste, kom vi ofte alligevel til snedkerskolen – enten for at arbejde på vores egne praktiske projekter eller for at se, hvilke projekter drengene havde gang i. Vi stil-lede spørgsmål til deres arbejde, og de lærte os om deres evner som snedkere.

Rollerne blev byttet om
Det var særligt at opleve, hvad det gjorde ved dem, at de også kunne lære os noget. Snedkerdrengene lærte fra sig af deres tømrerhåndværk. Relationen var derfor ikke længere, at vi kun kom som deres lærere, mens de var vores elever – men at de også var vores lærere, og vi deres elever. Dette æn-drede dynamikken. Det kunne jeg mærke ved, at

vi pludselig fik en gensidig respekt for hinandens arbejde og de kompetencer, vi hver især havde. At samarbejde på lige fod, at kunne lære andre noget og samtidig modtage deres hjælp, førte til et fint samarbejde i øjenhøjde.
Efter vi havde opnået denne gensidige respekt, begyndte Noa og jeg også at uddelegere nogle af vores praktiske opgaver til snedkerdrengene. De var effektive og dygtige til meget af det praktiske arbejde. De malede selv taget på snedkerskolen, så vi blot skulle købe malingen og ellers komme og deltage. Projektet blev færdigt langt hurtigere, fordi vi pludselig var mange om det.

Gav snedkerdrengene ejerskab
Det samme gjaldt, da vi skulle grave render til drænen under fodboldbanen. Her fik vi også hjælp af drengene, og da vi kom tilbage fra frokost, var den første rende allerede gravet færdig. På den måde kunne vi sammen nå flere projekter, end vi ville have haft tid til alene.
Derudover gav dette respektfulde og ligeværdige samarbejde også snedkerdrengene en følelse af ejerskab over de projekter, vi lavede sammen. Der-for var det også muligt - inden vi rejste hjem - at give dem ansvar for at arbejde videre med nogle af de praktiske projekter. Noa og jeg byggede eksem-pelvis et tørrestativ til drengene. De så, hvordan vi gjorde, og de hjalp os endda med at udføre træar-bejdet korrekt. Derefter fik de til opgave at bygge et tilsvarende tørrestativ, som sypigerne kunne få.
Opholdet i Sumbawanga lærte mig, at respekt-fuldt samarbejde ikke blot handler om at hjælpe, men i høj grad om at dele viden, ansvar og læring – og om at mødes som mennesker i øjenhøjde.

Tekst
Andreas Tindbæk
Lunderskov, volontør i
Sumbawanga efteråret
2025

Tekst
Svend Løbner

Hvilken ven vi har i Jesus

ANDAGT:

Jeg kalder jer ikke længere tjenere, for tjeneren ved ikke, hvad hans herre gør; jeg kalder jer venner, for alt, hvad jeg har hørt af min fader, har jeg gjort kendt for jer.

(Johannes-evangeliet 15:15)

”Hvor er det dejligt at bo her i landsbyen, hvor vi har så mange venner,” tænkte jeg, da jeg gik en tur gennem Lundeborg på Østfyn.

Typisk mig! Sådan er jeg formet med min flerkulturelle baggrund og opvokset på en kostskole. Men ikke alle er ens venner.

Dog har jeg lidt ret. For vi har faktisk nogle gode naboer, som med tiden rykker tættere og tættere mod venskabet centrum.

Og hvad er så det?

Det fortæller Jesus os: ”For alt, hvad jeg har hørt af min fader, har jeg gjort kendt for jer.”

Et venskab bliver mere og mere fortroligt jo mere vi tør åbne os for hinanden og ærligt og redeligt fortælle, hvordan vi har det.

Her er det jo helt *mind blowing*, at Jesus, den almægtige Gud i menneskeskikkelse, kalder os for sine venner. Skaber er han, ja. Herre, ja. Arbejdsgiver også. Det kan vi alt sammen gå med til. For det er Gud også for os.

Men ven? Virkelig?

Ja, inkarnationens hemmelighed er, at han også – ud over at ydmyge sig og blive menneske – er vores fortrolige ven. Endda i en grad at han gik i døden for os. Og nu har givet os Helligånden, Talsmanden, hvis egentlige betydning af ordet *para-kletos* på grundsproget græsk betyder ”en, der vandrer ved siden af”, altså en medvandrer, en ledsager.

What a friend we have in Jesus, lyder Joseph M. Scrivens kendte salme. Og det er sandt! Hvilken fantastisk ven vi har i Jesus!

